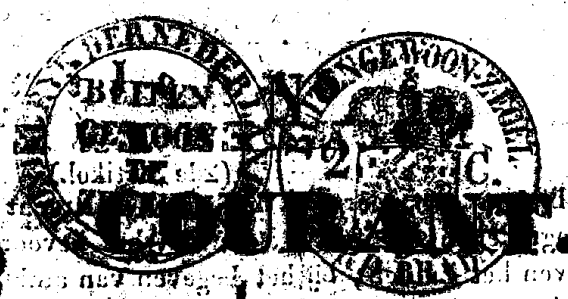

A. 1830.

BREDASCHE

Woensdag

den 10 Maart

De prijs der Courant is, door het gehele Koningrijk, franco per post, in 't jaar f. 9:00, half jaar f. 4:50, quaartal f. 2:25.

N E D E R L A N D S

Breda; — 9 Maart.

— Het getal petitiën, waarop in de zitting der Tweede Kamer van gisteren rapporten uitgebracht werden, bedroeg 120; uit Zuid-Brabant 120; uit Henegouwen, Namen, enz., 180; uit Utrecht, Zeeland, enz., 243; uit West-Vlaanderen, 180; behalve nog een zeer groot aantal uit de provincie Luik. Daar werden ook rapporten op ettelijke contra-petitiën uitgebracht. Alle deze petitiën liepen over de zoogenaamde grieven, die de koninklijke adviseerde, om alle de rekesten ter griffie neder te leggen, behalve die, welke in onbehoorlijke termen opgesteld waren, die buiten deliberatie behoorden te worden gehouden. De heer *Donker Gorsius* begreep, dat de vergadering wegens alle deze petitiën tot de orde van den dag behoorde over te gaan, en zulks in het welbegrepen belang der verzoekers zelve, welke, voor het grootste gedeelte niet wisten, wat zij geteekend hadden en het beter ware, kunne fouten met den mantel der liefde te bedekken, door dezelve als ongedaan te beschouwen, dan die in wezen te laten. De baron *Surlet de Chokier* was van gevoelen, dat de rekesten wel degelijk ter griffie behoorden te worden nedergelegd en staande, bij die gelegenheid, alle de sprookjes uit, wegens het beletten, van gouvernements-wege, van het indagen der petitiën en het smoren der, zoo de edele baron zeide, gegronde klagten der ingezetenen, welke, acht maanden lang, in de dagbladen zijner provincie Limburg en in andere zuidelijke bladen zijn herhaald geworden.

— Men is, in deze zitting, tot geene conclusie gekomen; heden worden de deliberatiën voortgezet.

— Door Zijne Majesteit is, in afwachting van Hoogstedeszelv's nadere beschikkingen, de heer *J. T. Vermeulen*, lid der provinciale Staten van Noord-Brabant en van den stedelijken Raad van 's Hertogenbosch, voorloopig bevest met de interimaire waarneming der functiën van Distrikts-Kommissaris van Bostel, en de Heer *J. Drabbe*, Kommissaris van het distrikt Roosendaal, met de interimaire waarneming der functiën van Distrikts-Kommissaris van Princenhage en van Militie-Kommissaris te Breda.

— Lang betreuden alle brave Nederlanders het progressief verval onzer Marine. Reeds in ons nummer van den 24sten October des vorigen jaars gaven wij insgelijks ons innig leedwezen daarover te kennen, tevens met onze hoop, dat de tijding, in den vorige jaer, uit den mond des ministers ontvangen, » dat het vaderlijk toezienende oog van Z. M. voortaan ook met belangstelling op dezen steun onzer afhankelijkheid zou rusten, » spoedig zou verwezentlijkt worden. Nu lezen wij, in de Staats-Courant van heden, dat Z. M. bepaald heeft, dat, boven en behalve de reeds op de onderscheiden Rijkswerven in aanbouw zijnde schepen, als nog in den loop van dit jaer, op stapel gezet zullen worden: te Amsterdam, het linie-schip *Tromp* van 74, de korvet *Castor* van 28 stukken, en het exercitie vaarttuig voor het koninklijk instituut voor de marine *Urania*; te Rotterdam, het fregat *Yssel* van 44, de brik *Mercur* van 18 en het aduis-jagt *de Pollux* van 14 stukken; te Vlissingen, eindelijk, het linie-schip *de Ruijter* van 74 en het aduis-jagt *de Snelheid* van 14 stukken.

— Het hof van Justitie te Brussel, heeft, zaterdag morgen ten elf ure, uitspraak in de zaak van den baron *Zinverling* en consorten gedaan en heeft het vonnis van de regtbank van eersten aanleg bevestigd, als een bepaald punt van regten aannemende, dat van de considerans der eerste regters niet kan geappelleerd worden.

— De heer *Roussel* heeft een manifest in het Levensche dagblad geplaatst, handelende over zijn proces en over het appel van den heer *de Stoop* tegen zijn vonnis. De heer *de Stoop*, zegt *Roussel* in zijn manifest, meent met dat appel al veel uitge-

voedte hebben, maar zal daar weinig bij winnen, om dat de godelijke voorzienigheid, naast de vervolgingen, den moed gesteld heeft, om deelde te trachten, en de heer *Roussel* is dus door zijnen moed tot een held geworden, en, wat meer is, verbreidt deze qualiteit, die niemand in hem gezocht zou hebben, zelf. Cadet *Roussel* een held!! Zich zelve eenen held te noemen, en dat, in een artikel, door den held zelve, met zijnen vollen naam ondertekend, komt den redacteur van het *Journal de Gand* zoo kluchtig voor, dat hij zich onthoudt van zijne denkbeelden daarover te ontwikkelen, uit vrees van in het gemeene te vervallen. Wij vergenoegen ons met aan het oude hollandsche spreekwoord te herinneren: *De G.... prijzen zich zelve.*

— De heer *Fontan* had, van het vonnis van den 18den Augustus des afgelopen jaars, waarbij hij, wegens een misdrijf tegen den persoon des konings, het *Bazende Schuip* van vijf jaren gevangenis-straf, in 1000 francs boete en ontberking van zijne burgerlijke regten verstoken te zijn, verwezen was, voor het koninklijk gerechtshof van Parijs geappelleerd. Het hof heeft onlangs het bovenvermelde vonnis niet alleen in allen deele bekrachtigd, maar den heer *Fontan* nog daar en boven in de kosten verwezen. Zoo dat de heer *Fontan*, na zoo veel gerucht gemaakt, na zoo veel ergernis, zoo in zijn eigen land, als in het onze, verwekt te hebben, tot het punt terug gebracht is, waar hij reeds over ettelijke maanden had behooren te zijn, namelijk tot dat der vergotelijkheid, waarbij de geschiktste en doelmattigste straf voor allen, die, zonder eenige andere redenen, dan die van zich eenen naam te willen maken, hunnen vorst, diens edel geslacht en getrouwe dienaren, ja een overgroot gedeelte hunner medeburgers, honen en beledigen, en hun land in oproer trachten te brengen. De straf der vergotelijkheid kome over alle de gelijken van *Fontan*, over wien wij niet hopen in de gelegenheid te zullen komen van ooit weder te spreken.

— Le *Politique*, die zich over alles verwondert, behalven, dat hij en de zijne zoo lang zulke dwaasheden hebben kunnen en mogen schrijven, verwondert zich, dat de jonge lieden, welke, bij gelegenheid eener tooneelvertooning te Luik van *Robin des Bois* (vertaling of navolging van *de Freischutz*), de lampen, banken, deuren, enz. enz., gebroken en over de f. 2000 schade aangebracht hebben, volgens het 440ste artikel van het Straf-Wetboek zullen worden, hetwelk de straf van dwangarbeid voor eenen tijd en eene boete van 200 tot 5000 francs stelt op alle vernieling, verwoesting of vernieling van meubilaire goederen, 2001 vereneigde benden, gewelddadig gepleegd. Wij gelooven wel niet, dat het met de acht, wegens dat feit, in het strafwetboek genomen losbollen zoo erg zal afloopen, maar kunnen er ons niet over verwonderen, dat zij, die de potten gebroken hebben, dezelve moeten betalen.

— De heeren *Royer*, *Collard*, *Casimir Perrier*, *Delalot*, *Agier* en generaal *Sebastiani*, allen tot de oppositie behoorende, zijn de vijf kandidaten voor het presidium, welke de Kamer der afgevaardigden, in derzelver zitting van den 4den dezer, gekozen heeft. De drie vice-presidenten, in de zitting van den 6den gekozen, en reeds als zoodanig geproclameerd, zijn de heeren *Bourdeau*, *de Cambon* en *Martignac*, maandag zijn de twee ontbrekende geproclameerd. De keuze van Z. M. uit het vijftal kandidaten voor het presidium is waarschijnlijk in den avond van den 7den bekend geweest.

Volgens de fransche brieven overigens wordt er eene sterke ligting van matrozen in alle de gemeenten, gelegen aan de Seine gedaan; deze matrozen worden allen naar Cherbourg opgezonden.

— De londensche brieven van den 5den hebben niets van belang aangebragt.

Meugelingen.

NOORDEN EN ZUIDEN.

(2de Artikel.)

Bij ons eerste artikel hebben wij getracht, aan te toonen, dat de droefheden der West-Indië, om het bevoordeelen van het Noorden boven het Zuiden, bij het begeven van ambten of het toekennen van andere gunsten, met goede gronden, kunnen worden wederlegd. Wij laten daaromtrent die vergelijking en beslissing gaarne aan den onpartijdigen over, daarop gerust, dat hij zal moeten erkennen, dat al het geschreeuw en getier, hetgeen daarover heeft plaats gehad, alleen moet strekken om het Zuiden, te dien aanzien, zeker overwigt boven het Noorden te doen verkrijgen.

Van daar dan ook het onophoudelijk geroep, dat de vereeniging van Holland en België alleen ten voordeele van Holland is geweest.

Wij twyfelden eerst, of de opzettelijke tegenspraak van zulke een laisterlijk voorgereven ook nadeelig zou kunnen zijn aan de eendragt, welke wij zoo gaarne tusschen de welgezinden van de beide landen des Rijks wenschen te behouden; dan, wij zijn overtuigd geworden, dat het zal kunnen dienen, om de welgezinden van het Zuiden in hunne gezindheden ten goede te versterken, wanneer zij vernemen, dat, wel verre dat het Noorden alle de voordeelen der vereeniging van het Zuiden zoude hebben getrokken, het tegendeel daarvan waar is.

Holland toch (de vereenigde gewesten te zamen) had, hoe klein die staat ook ware, de laisterlijkste welvaart genoten, welke ooit aan dergelijk een klein gemeenebest kon te beurt vallen. De magtigste Monarchen zochten eenmaal deszelfs guast, en zoo al niet zulk een tijd van magt en voorspoed in 1814 konde worden te gemaakt, groot echter waren op dat tijdstip de uitzigten tot vernieuwen bloei.

De vroeger bestaan hebbende partijenschappen waren uitgedelgd. Alles vereenigde zich om den troon van den, door aller wenschen ingeroepen, te plaatsen uit het Huis van Oranje, aan wie de scepter onvoorwaardelijk werd opgedragen.

Hij begeerde die scepter niet, dan onder zulke bepalingen, welke zoo wel het nuttig als toekomstig geluk van den niet wettig staatsbestuurder behoren.

De hoop op betere tijden verlevendigde zich overal. Het grondwet, naar de behoeften der natie ingericht, werd genoegzaam eenstemmig aangenomen.

Welke opofferingen zich ook heb yolk in de jaren der overheersching had moeten getroosten, en welke, tot herkijping der oude onafhankelijkheid, dadelijk nog gevorderd werden, de slandsche schatkist werd met een overschot van tien Millioenen bestuurs liep ten einde met een overschot van Tien Millioenen.

De drang der omstandigheden, de wil der Souvereinen, gebod de vereeniging van België met Holland. Hoe dit tot stand kwam zullen wij in ons laatste artikel, nadat zinnig dan zeker is het, Holland niet aan die vereeniging geene behoefte.

Het kon zich daaraan geene vermeerdering van welvaart behopen.

Er was integendeel weinig doorzigt noodig, om in te zien, dat de plaatselijke gelegenheid tot den handel in het Zuiden, zoodwel als de daar gevestigde nijverheid, welke in Holland door de Fransche overheersching schier vernietigd was, een den in Holland helevonden staat van zaken afbreuk zoude doen.

Waarom werd dan in Holland, om de vereeniging, zoo niet te verstaan, behouden?

Het was liefde voor het huis van Oranje; vertrouwen op hem, die zich reeds dat vertrouwen zoo zeer waardig betoond had, aan wiens lot Holland het zijne voortaan onafscheidelijk verband achtte. Er was daarbij iets hartverheffends in de gedachte, dat diezelfde gewesten, welke vroeger eenen staat vormden, die door onzalige twisten slechts werden gescheiden, in deze omstandigheden en verdraagzaamheid, onder de schaduw van eenen brachtvol en verdraagzaam prinses, zich wederom op nieuw tot een volk zouden zamen vegen, en zich slechts omtrent hunne wettige belangen zouden behoeven te verstaan, om een, wel niet groot, maar door innerlijke gezamen magtig en aanzienlijk Rijk uit te maken.

De uitkomst heeft tegenschen de gegruide vrees geregtvaardigt, wegens alle de nadeelen, welke Holland, door de vereeniging met België, heeft ondervonden.

Antwerpen bloeit ten koste van Amsterdam, en der overige handelssteden.

Waar de vereeniging niet tot stand gekomen, dat hadden Antwerpen, Brugge, Gent en Ostende geene mededingende waart op

onze bezittingen in Oost- en West-Indië gehad, dan waren alle de voordeelen, welke daaruit, voor die steden, en voor de nijverheid van alle de Zuidelijke Provinciën waarachtig zijn ontstaan, alleen naar Holland (of het Noorden) toegevoerd, dan hadden die tekken van nijverheid, welke in het Zuiden bestonden, en daarheen toegevoerd zijn en blijven, zich door de kleinere steden van het oude vereenigde Nederland wederom verspreid, en dezelve van haar verval opgebeurd.

De beste uitzigten openden zich daaromtrent in 1814; doch nu schijnt niets te kunnen verhinderen, dat onze kleine, voorheen zoo bloeiende steden, tot puinhoopen worden.

Dit is inderdaad een droevig gevolg der vereeniging. Dit alleen is eene ramp, welke, om zoo te spreken, niet te verhelpen is!

Maar groot is vooral het nadeel geweest, en nog, door de botsing der verschillende belangen, omtrent handel en fabriekwezen.

Hadden de Vereenigde Gewesten, zoo als zij in 1814 waren, blijven bestaan, dan hadden de milde beginselen van handelsvrijheid ons geheele land de weldaden van een *porta franco* kunnen doen genieten!

Nu verlangt het Zuiden *verbodswetten*; wij *vrijheid*. Een weder was het; in het Noorden, eens over de gepastheid van de wet op het Gemak; het Zuiden verlangt de afschaffing. Zij wordt toegestaan, en het scheen billijk, dat het Zuiden nu ook aan zijde daarvoor eenige opoffering deed; — doch, neen, het Noorden moet voor de verblindende en halstarrigheid van het Zuiden boeten.

De koffij, een reeds op zich zelfs gedrukt handels-artikel, maar dat echter een gewigtig voorwerp van uitgestreken handel blijft, moet belast worden; want de kamers van koophandel zijn allen gehoord, en de wijze, waarop de belasting zou dienen te worden geheven. Men wil de wet zoo liberaal mogelijk maken. Dat tegenwoordig zoo zeer misbruikte woord zal den eerlijken handelaar niet voor verlies en nadeel behoeden; de liberaliteit zal voor den smokkelenaar zijn.

Zoo dit gebeurt, zal dit nadeel voor den hollandschen handel want het het zal gewis geen voordeel wezen, dat weder moeten worden aangeroepen als een gevolg der vereeniging met het Zuiden?

Hadden wij in 1814 bestond, zoo vele aanslagen op onze *nationaal* te danken gehad?

Waarom zoude gevaar zijn geweest, dat de *Nederlandsche taal* door eene andere werd verdrongen?

Dat onze heerlijke *scholen van onderwijs* aan *onderwijning* werden blootgesteld?

Dat het te doen is om *onderwijning* van het protestantsch bejagel?

De Belgen beklagen zich, dat vele hooge colleges niet in het Zuiden gevestigd zijn; doch is het, voor de bewoners der Vereenigde Nederlanden niet *grievend*, dat de zetel der Regering eenmaal wettiglijk in *Maastricht* gevestigd, thans, om het andere jaar, in *Brussel* is?

Is het, voor het echt Nederlandsch gevoel, niet aanstootelijk, dat *Amsterdam*, hetwelk volgens de Grondwet van 1814 (Art. 30), als de *hoofdstad* werd erkend, en als zoodanig in de hollandsche Grondwet niet meer wordt genoemd, de aanspraak op de kroon onzer gewesten, althans de kroon der Koninkrijken, bij *geval*, met eene der Zuidelijke steden, *Amsterdam* zoo goed als *Brussel* te behoeven te deelen?

Waarom zoude gevaar zijn geweest, dat de beklag onzer Zuidelijke landgenooten, door de factie overruid, toch zijn, indien eens deze en soortgelijke *grievens* waren aangedaan?

Zuidelijke Catholieke Nederlanders eens in het geval geweest waren van de Protestantische Nederlanders, die in hunne Grondwet van 1814, Art. 135, lezen:

De Christelijke Hervormde Godsdienst is de *godsdienst* van den Vorst.

Is zulke eene wettelijke bepaling niet een *grievend* beginsel, dat de Nederlandsche gewesten zich vrij vochten? Was dezelve aanwezig, niet sedert meer dan twee eeuwen wettiglijk alzo gevestigd?

En zou de factie in België, wanneer zij, in December 1829, eens had gezegepraald, *waartoe alle sharen gezworen waren*, zoo *onzijdig* zijn gebleven op het punt van *godsdienst*, als deze daaromtrent *gelangeloos* zijn geweest?

Zijn de woelingen in het Zuiden, die worden zij niet ernstig tegengegaan, ook onze kunst *lijdelijken*, met eene *andere proeve* van het nadeel der vereeniging voor ons?

Bepaalde niet het zoo *verschrijnend* ten voordeele van het Zuiden?

den ingeroepen traktaat van Londen, dat de grondwet van 1814 den grondslag der nieuwe staatsregeling zou uitmaken, en is het dan voor ons niet smartelijk, zoo veel, op die grondwet, in verschenden opzichten, verlore te hebben?

Gewis wij schromen het onderzoek naar deze en dergelijke dadzaken niet. Ter heide van Vaderland en Oranje kunnen wij veel dulden en verdragen; maar het addereengebodsels der factie durven wij onder de oogen zien!

Treffelijk uit een partitulleren brief uit 's Hertogenbosch.

Gij vraagt mij, onder anderen, of de verplaatsing van den Gouverneur dezer Provincie, den Burggraaf van der Fosse, hier algemeen met die onverschilligheid is aangezien, met welke daar van in een befaamd blad, door U genoemd, gesproken wordt? Dit is er zeer verre van daan. Juist die gemelde onverschilligheid, welke ik meenee zón, dat nog met een ergeren naam diende bestempeld te worden, moet U overtuigen van het belang, hetwelk alle weldenkenden stelden in den edelen en verstandigen man, die, zóowel aan zijnen Koning, als aan zijne Godsdienst getrouw, door de stipte vervulling van alle zijne pligten, aan vele mislieden het voorbeeld gegeven heeft, dat men zeer wel een ijverig belijder van de Katholieke Godsdienst en tevens een gehoorzaam onderdaan des Konings en behartiger van de belangen des algemeenen Vaderlands zijn kan. Iets hetwelk zoo velen thans niet geleerd willen hebben. De standvastigheid, met welke hij de kwaadwilligen tegenstand en betengades de wijk, op welke hij dien, wanneer hunne stontheit te veruigen bejegendes, betrekkenen hem somtijds wel den magtloozen haat van de oppositie-partij; maar zulk een haat is meer te wenschen dan te vreezen. Met een woord, zijn verlies wordt door alle weldenkenden opregtelijk betreurd, en alleen verzocht door de gegronde hoop, dat zijn waardige opvolger, die, door de bewijzen zijner kunde en bekwaamheid en door de heusche en inrepende vriendelijkheid, met welke hij allen, die hem nabij bejegent, veler harten ingenomen heeft, het eigen spoor betreden zal.

AL L E R E E I.

De *Courrier des Pays-Bas* verhaalt, dat de *Landvoors* van Vriesland de volkstaal, dat is het Nederduitsch, niet verstaan. Men weet niet, waarover men zich, bij het lezen van zulk zouteloos gesnap, het meest moet verwonderen, óver de domheid, of óver de onbeschaafdheid van dezen *Courrier*; eigenschappen, die hij trouwens in een hoogen graad in zich vereenigt.

In de *Nederlandsche Gedachten* van den 6^{den} dezes jaars, wij de *opmerkingen van den Heer van Dam*, in de *aanleiding der tweede Kerk van den 10^{den} dezes jaars*, houdende betrekking op het plaats gehad hebbende *verkoop der geloofsbriefven van den Heer Brugmans*, den *Heere de Bruckers* onmiddellijk tot *ZWIJGER* GEBRACHT. Zeker *mauvais plaisant* zeide, dit lezende: » ik heb moeite » het te gelooven.

WETENSCHAPPELIJKE EN LETTERKUNDIGE BERIGTEN.

Geschiedenis aan het Patronaatregt, anders genoemd Kollatieregts, in verband met het Christelijk kerkbestuur, sinds de vroegste tijden tot op den tegenwoordigen tijd; door A. LEPÉL, Hoogleraar te Groningen. Te Breda, bij BROESE en COMP. 1829, gr. 8°, 624 bl., benevens aantekeningen, bijvoegsel, etc., 210 bl.

In eene belangrijke inleiding, begint de schrijver het onderwerp zijner nasporing te bepalen, als een regt, aan zekeren wereldlijken, en te behoorende, die een godsdienst hun gebouwd, en dat men de personen begiftigd heeft, waaruit de tot den openbaren godsdienst behoorende kosten kunnen worden gemaakt, dat aan zijne bevoegdheid, of wel, bij verkoop, aan een ander, met de grondwet, waarvan het verkocht is, overgeeft, dat eindelijk bestemd, om de vrije magt, om het dat geheel geestelijken te kiezen, te bevoeden en aan het kerkbestuur, om de stelling. Om het de grondwet kennis van dat regt te geraken, wordt de geheele christelijke kerk in vier grote afdeelingen gesplitst. — De eerste daarvan, betreft zich uit van de instelling der kerk, tot en met de verovering van Konstantijn den grooten. Hoezeer de oorsprong van het patronaatregt, wat de zaak betreft, uit de daarvan gegeven bepaling, genoegzaam mag blijken, was het tot nu toe een voorwerp van geschied.

welk tijdperk de eerste uitoefening van hetzelfde moest worden gebracht; de schrijver, na een nauwkeurig onderzoek over de plaatsen van godsdienstige zamenkomst in 't algemeen, naar de middelen, door welke deze werden daargesteld, naar de bezetting, orde, en aanstelling der geestelijken, beslaat deze afdeeling, door, reeds in dat tijdperk, de ontwijfelbare sporen van het patronaatregt aan te wijzen.

De tweede afdeeling bevat den tijd, tusschen Konstantijn en Karel den grooten. — Tot dien tijd toe was het niet dan een slaauwen schijn, die van het patronaatregt te ontdekken was; de kerk daarenboven, geheel in zich zelve bestaande, had geringen invloed op de willeken der landeigenaars, wier handelingen zij niet dan door een geheel geestelijke magt konden leiden; door de deelneming daarentegen van Konstantijn en zijne opvolgers aan het Christelijk geloof, veranderde de betrekking der kerk tot den wereldlijken staat geheel en al; de banden tusschen beide werden daardw toegehaald, van daar, dat men, in de kerkelijke geschiedenis, duidelijker narigten van het patronaatregt aantreft; en, terwijl de wereldlijke magt ook hare voorschriften deed gelden, omtrent een regt, dat alleen uit de eigendoms-wetten oorsprong nam, was menigmaal door de aan haar yervante geestelijkheid, werd ingeroepen, van daar ook, dat men de geschiedenis van dit tijdperk in beider gedenkstukken moet nasporan. — Der schrijver heeft voor het overige in deze afdeeling, genoegzaam; dezelfde orde gevolgd, en vindt aan het einde derzelve, dat patronaatregt algemeen erkend, door de geestelijkheid, vooral, tot uitbreiding van het geloof en wellicht nog meer van hare magt, ijverig voor-gestaan, echter onder die bepaling, dat zij het liefst als eene van haar ontvangene gunst wilde aangeemerkt hebben; — terwijl de stichters, van hunnen kant, zich ook niet onwillig lieten, om hun veroorloofden, door zich niet niet te keuzen en verdragen der kerkdienars te vergenoegen, maar ook hen in te laten, zonder behoorlijke ordening, de dienst te laten verrichten. — Het volledig onderzoek naar het bestaan en den aard van het patronaatregt gedurende deze twee eerste tijdperken, was het onvolgzaam, om in vele bijzonderheden omtrent de inwendige zamenstelling en bediening der kerk te treden; dit heeft den schrijver aanleiding gegeven, om daarvan een algemeen overzicht te geven, dat wij elders niet zoo beknopt en juist hebben aangegeven.

De derde afdeeling strekt zich uit tot aan de hervorming in de 16de eeuw. — Het kon wel niet anders, of, onder den gemiddelen worstelstrijd, die, in het grootste deel van dit tijdperk, tusschen kerk en staat plaats had, en die geheel Europa te vaak onrustte, moest een regt, dat jaar beider invloed zoo zeer onderworpen was, aan herhaalde afwisselingen bloot staan. — De geestelijkheid, en bijzonder de Pauselijke stoel, zag geheel het gedeelte der Christelijke godsdienst toegedaan; geene gezamenlijke was er meer, om aan bijzondere personen, sommige gezamenlijke behouden, welke vroeger tot uitbreiding van hare magt hadden gediend; integendeel, daar deze voorhegten waren invloed zoo wel op wereldlijken, als op vele mindere geestelijken beperkten, moest zij trachten, daarin te voorzien, en was het eene harer groote zorgen, het patronaatregt van zijne wezenlijke waarde te behooven. — De wereldlijken, eigenaars van dat regt, van hunne zijde, deden buiten het bereik der kerkelijke magt, trachten hetzelfde te uit te breiden, en vonden zich hierin, gesterkt door de wereldlijke twisten, die, over de benoeming der hooge geestelijken, bepaaldelijk over de investituur der bisschoppen, en het Hof van Rome en de Rijks vorsten, meergan, tevoorschijn ten gevolge hadden. Zoo wankelde het patronaatregt, naarmate de geestelijken of wereldlijken, die in staat waren, hunne oogmerken door te drijven, en bleef, na het eindigen dier twisten, geschoogzaam in denzelfden staat, als bij hunnen aanvang; — alleen valt op te merken, dat, even als het eerst met het begin van dit tijdperk dezen naam ontving, het tegen het einde van hetzelfde was, dat daarvoor dikwijls die van kollatieregts gebruikt werd.

Voor het overige, hoewel ook nog in deze afdeeling het Patronaatregt in den meesten omvang is behandeld, en niet betrekking tot de gantsche Christenheid vervolgd, heeft echter de schrijver, dat deze geschiedenis alleen voor Nederlanders is geschied, den schrijver een bepaald onderzoek doen wyden aan den toestand van dat regt in ons vaderland en meer bijzonder in de Provincien Groningen, Vriesland en Drenthe, want hetzelfde, van de vroegste tijden, eene wijziging onderging, uit de aard der stichtingen voortkomende.

In dienzelfden geest bewerkt, bevat de vierde afdeeling het laatste, en voor de toepassing gewichtigste tijdperk van de hervorming tot op onze dagen. Hetzelve levert geene belangrijke

veranderingen in het Patronaatregt op: de hervormde kerkdiena-
ren meenden, wel is waar, in dit regt, eene afwijking te zien van
de gelijkheid, die men althans voorgaf, als grondslag te willen
aanmerken der betrekkingen tusschen alle leden eener gemeente,
en verhieven zich op dien grond met nadruk tegen de uitoefening
van hetzelfde; onder andere pogingen tot dat einde, liet de natio-
nale kerkvergadering te Dordrecht niets onbeproefd, om dit han-
oegment te bereiken; — maar zij werd hierin met even denzelfden
ijver te keer gegaan door de eigenaars, ondersteund door de Sta-
ten der verschillende Provinciën; vandaar, dat het patronaatregt
zijn bestaan heeft behouden, en voortdurend tot op onzen tijd,
hoezet door 's lands wetten binnen billijke grenzen beperkt, wordt
uitgeoefend.

Dit weinige zij genoeg, om een denkbeeld van dit werk te ge-
ven; als het, in 't algemeen, moeilijk is, om zulks tot een beknopt
verhaal samen te trekken, dan is het schier ondoenlijk, wanneer
het een betoog geldt, dat op geschiedkundige daadzaken gegrond
is, wij hebben ons dan ook bij eenige resultaten van het gedaan
onderzoek moeten bepalen, en verwijzen den lezer naar het werk
zelven, om die resultaten door grondige bewijzen gestaafd te zien,
voorts behandelende, dat de schryver een helder licht over dit be-
langrijk onderwerp heeft verspreid, en zich uit dien hoofde de
erkenntenis van zijne landgenooten op nieuw heeft verzekerd. —
's Mans vroegere schriften maken het onnodig, iets over de inner-
lijke behandeling, duidelijkheid en bondigheid van stijl hier bij
te voegen; alleen nog dit, dat het werk gevolgd wordt door eene
aanzienlijke menigte van aantekeningen, waaronder er vele zijn,
die, hoezet tot het betoog nitermate dienstig en ophelderende,
eene bijzondere waarde nog hebben, door de nieuwe inzichten,
welke zij in het gebied van geschiedenis en taalkunde openen.

MARKT-PRIJZEN

DER STAD BREDA,
van den 9 Maart 1830.

	Gl.	Ct.
Het Nederl. Mudde Tarwe.	8	48
Het dito dito Rogge.	4	84
Het dito dito Boekweit.	4	38
Een grof Tarwe-brood, van een pond Nederl.	0	14
Een licht Tarwe-brood, van een pond Nederl.	0	22
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.	0	25
Een Nederl. pond Boekweit-Meel.	0	28
Een dito pond Boekweit-Meel.	0	16
Een pond Boter	0	40
Een pond Appelen (Vat of Madde)	0	56

ADVERTENTIEN.
PUBLIEKE VRIJWILLIGE
VERKOOPING.

Ten overstaan van den Heer Vrederegter van Dordrecht, kanton
notaris, door **J. A. G. O. B. S. DE KONING**, open-
bant Notaris, residentende te Dordrecht, daartoe door de regtbank
van eerste instantie, zitting houdende te Dordrecht, benoemd
ten huize van **Franciscus Storijmans**, te Willemsdorp, in het lo-
gement Waterloo aldaar, van het volgende, te weten:

1. Een **HOEVE**, genaamd **MEERZORG**, ge-
vestigd op een groot perceel bestaande in zeer hechte, sterke en wel-
gevoelende **BOUWHUIZINGEN**, **BOUW-
MANSWONING**, **SCHUUR**, **KOETS-
HUIS**, **WAGENHUIS**, **KEETEN** en verder
getimmerte, met deszelfs vruchtbaren **BOOMGAARD**,
welbeplante **TUINEN**, zeer welingerigte **MOEZE-
RIJEN**, **BOSSCHEN**, **LANEN** en **VH-
EERS**, mitgaders zeer hoog en schoon **WIL- en
BOUWLAND**, bestaande uit groot 31. Bunders
gelyk verdeelde polder onder Zevenbergen, tusschen den
Berden Weg en den Hoogen Zeedijk.
2. Een bundel, 96 roeden 88 ellen hoog en schoon **B. O. U. W.**
LAND, gelegen in den grooten Zonzeelschen Polder,
onder Zevenbergen.
3. Twee bunders, 84 roeden 44 ellen hoog en schoon
B. O. U. W. LAND, gelegen in den grooten Zonzeelschen
Polder, onder Zevenbergen, aan de zuidzijde van den
Berden Weg.
4. Twee bunders, 53 roeden en 95 ellen hoog en schoon
B. O. U. W. LAND, gelegen in den grooten Zonzeelschen
Polder, onder Zevenbergen, aan de noordzijde.
5. Een bundel, 86 roeden en 86 ellen hoog en schoon
B. O. U. W. LAND, gelegen in den grooten Zonzeelschen
Polder, onder Zevenbergen.
6. Twee bunders, 27 roeden en 5 ellen hoog en schoon
B. O. U. W. LAND, gelegen in den Gelderschen Polder,
onder Zevenbergen.
7. Drie bunders, 26 roeden en 50 ellen zeer hoog en schoon
B. O. U. W. LAND, gelegen in het Riet of Meester Klau-

8. Twee bunders, 78 roeden en 46 ellen zeer hoog en schoon
W. E. I. L. A. N. D., gelegen in den Nieuwen Moerdijk,
onder de Klundert.
9. Twee bunders, 61 roeden en 43 ellen zeer hoog en schoon
W. E. I. L. A. N. D., gelegen in den Nieuwen Moerdijk,
onder de Klundert.
10. Een Zestiende part in de Tweede of Nieuwe Zevenbergsche
M. E. E. S. T. O. O. F., staande en gelegen aan de zuid-
zijde van de Haven te Zevenbergen.

Alles door de koopers te aanvaarden bij de betaling der koop-
en andere penningen, en bij Biljetten breder omschreven.
De aanwijzing van gemelde Hoeve, Wel- en Bouwlanden zal
aan de gegadigden plaats hebben door **Joost van Mourik**, op ge-
melde Hoeve wonende.
De veiling van gemelde Goederen zal geschieden te Willems-
dorp, ten huize van **Franciscus Storijmans**, in het logement
Waterloo aldaar, op Zaterdag den 27 Maart 1830, des morgens
ten elf ure.
Terwijl de afslag en finale verkoop zal geschieden te Willems-
dorp, ten huize van gemelden **Franciscus Storijmans**, op Zatur-
dag den 3 April 1830, insgelijks des morgens ten elf ure.
Nadere onderrigting te bekomen bij genoemden **Notaris J. A.
DE KONING**, in de Voorstraat, te Dordrecht, D 256.

F. L. H. E. S. S. E. L. S., horlogie-
HOROLOGIE-MAKER, Wijk D, No. 61, op de
Groote Markt, te B. R. E. D. A., niet zich houdende aan
andere betrekkingen, die hij, zijner fabriek te
P. A. R. Y. S., aldaar met eenige der voornaamste fabriekanten
aanknoopte, in staat gesteld tot het leveren van allerhande
soorten der meest **M. O. D. E. R. N. E. P. E. N. D. U. L. E. S.** Een
en ander van onderscheidene, doch altijd zeer billijke prijzen.
Hij heeft de eer, zich der genegenheid zijner geëerde be-
geers bescheidenlijk aan te bevelen.

Al de genen, die iets te vorderen hebben van **N. I. C. O.
L. A. A. S. D. E. G. E. R. O. O. T.**, wonende te **Waalwijk**, kun-
nen, ter bekoming van geheele of gedeeltelijke voldoening
hunner pretensien, daarvan voor of op den 1sten Junij
1830, opgave doen bij **A. K. D. P. P. H. W. S.** Koopman
in de Schoolstraat te **Breda**, Wijk D No. 50.
Brieven Franco.

UIT DE HAND TE HUUR.

Om tegen **1ste Mei 1830** te aanvaarden.
Eene **H. O. U. S. T. E.**, voorzien van drie beneden en drie bo-
ven **K. A. M. E. R. S.**, **D. I. T. T. O.**, **K. E. L. D. E. R.**,
K. E. U. K. E. N., met **W. E. L. P. E. R. G. E. N. P. O. M. P.**, **D. R. O. O. G-
Z. O. L. D. E. R.**, een groote **T. U. I. N. G.**, **S. T. A. L. L. I. N. G.**
voor **R. I. J. T. U. I. G. E. N.** en **P. A. A. R. D. E. N.**, staande en ge-
legen in het aangenaamste der Stad **Oosterhout**, dicht bij de
en Kerk.
Nadere onderrigting te bekomen bij den heer **L. L. S. E. G. E. R. S.**,
te **Oosterhout**.

TE HUUR.

Om terstond te aanvaarden.
Eene **Aanzienlijke en Welbetimmerde H. O. U. S. T. E.**,
met **K. O. E. T. S. H. U. I. S.**, **S. T. A. L. L. I. N. G.**,
alsmede **T. W. A. A. L. F.**, zoo hoogen als
K. E. U. K. E. N., **K. E. L. D. E. R.**, en andere ver-
dere Commoditeiten.
Nadere onderrigting te bekomen bij de Uitge-
vers.

E. S. HEYNINCX Ma., geëschikt en beëdigd Landmeter
over het geheele Rijk, wonende te Breda, Wijk C. No. 21, heeft
de eer zich in de gunst der belanghebbenden, tot het opmeten,
opmeten en kaarteren der landerijen aan te bevelen.

Bij den Boekhandelaar **P. J. W. I. L. V. A. N. D.**, te
H. R. I. K. S. E. N., te Rotterdam, is te verkrijgen, bij de uitge-
vers, de **Verhandelingen van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen**,
of andere wetenschappelijke Verhandelingen over de
vordering van het gezigt bij blindgeborenen, welke met goed ge-
volg geopperd zijn, met drie platen voorzien door **C. M. L. U.
S. A. R. D. I.** Prijs f 1-50.
**Oogarts, Docteur in de Heelkunde van de Universiteit van Duis-
burg, de Geneeskundige Faculteit van Montpellier, het Konink-
lijke Collegie van Genees- en Heelkunde te Barcelona, lid van
de Koninklijke Akademien van Madrid en Barcelona, Cor-
dent van de Genees- en Heelkundige Genootschappen te
Lyon, Tours, en verscheidene andere plaatsen, en van
genootschappen, Honorair Oogarts van H. M. de Koninklijke
Koningin **M. A. R. I. A. L. O. U. I. S. A.**, Hertogin van Parma, enz.**